

Spis treści

Przedmowa do wydania drugiego	5
Wstęp	7
Rozdział I	
Narodziny państwa prusko-brandenburskiego (do roku 1618)	
1. Powstanie i rozwój Brandenburgii	15
2. Państwo krzyżackie w Prusach i Prusy Książęce (do roku 1618)	27
Narodziny, rozwój i upadek państwa zakonnego 1225–1525. Prusy Książęce. 1525–1618	
Rozdział II	
Między stanowością, a budową absolutyzmu: państwo prusko-brandenburskie w latach 1618–1701	
1. Terytorium i ludność	38
2. Stosunki społeczno-gospodarcze	42
Charakterystyka poszczególnych terytoriów. Stosunki w rolnictwie. Miasta, merkantylizm i polityka gospodarcza państwa	
3. Rządy elektora Jerzego Wilhelma (1619–1640)	54
4. Wielki Elektor, czyli budowa absolutyzmu	58
Sylwetka władcy. Rządy Wielkiego Elektora w latach 1640–1648. Ustrój państwa brandenbursko-pruskiego. Budowa absolutyzmu na poszczególnych terytoriach. Sytuacja w prowincjach zachodnich i w Brandenburgii. Prusy Książęce. Pomorze Zachodnie. Ustrój administracyjny na poszczególnych terytoriach. Podstawy ustroju absolutnego: stała armia i stałe podatki. Bilans epoki	
5. Polityka zagraniczna Wielkiego Elektora	89
Państwo brandenbursko-pruskie w walce o samodzielny głos w polityce europejskiej. 1640–1660. Polityka zagraniczna 1640–1688	
6. Uwagi końcowe o Wielkim Elektorze	100
7. Elektor Fryderyk III w latach 1688–1701 i koronacja pruska w 1701 roku	102
8. Kultura Brandenburgii i Prus Książęcych w dobie Baroku	109

Rozdział III

Pruska monarchia absolutna: 1701–1806

1. Wprowadzenie	116
2. Terytorium i ludność	117
3. Gospodarka i społeczeństwo	120
Uwagi wstępne. Wieś. Polityka merkantylna państwa i rozwój miast, handlu i przemysłu	
4. Schyłek rządów Fryderyka I	144
5. Rządy Fryderyka Wilhelma I	146
Uwagi wstępne. Ustrój państwa. Polityka wewnętrzna. Narodziny pruskiego militarizmu. Polityka zagraniczna	
6. Monarchia fryderycjańska	170
Prusy pod rządami Fryderyka II. Ustrój i polityka. Fryderyk II a reforma sądów i prawa. Polityka zagraniczna. Wojna siedmioletnia. Pierwszy rozbiór Polski. Schyłek rządów. Ogólna ocena	
7. Lata 1786–1806	208
8. Pod znakiem Oświecenia: kultura umysłowa w Prusach w XVIII wieku	215

Rozdział IV

Epoka reform, okres Restauracji i Wiosny Ludów: 1807–1850

1. Wprowadzenie	227
2. Reformy Steina–Hardenberga	228
3. Prusy w dobie Restauracji: 1815–1848	244
Terytorium i ludność. Gospodarka i stosunki społeczne. Rolnictwo. Polityka gospodarcza państwa, rozwój handlu, przemysłu i rzemiosła. Polityka zagraniczna. Pruski militarizm pierwszej połowy XIX w. Życie polityczne 1815–1830. Ustrój państwa pruskiego w dobie Restauracji. Życie polityczne w latach trzydziestych i czterdziestych. Problem polski w Prusach	
4. Wiosna Ludów w Prusach	285
5. Podsumowanie okresu 1807–1850	293

Rozdział V

Pruska monarchia konstytucyjna na drodze do hegemonii w Niemczech: 1850–1871

1. Monarchia konstytucyjna w Prusach	295
Ustrój państwa. Era Manteuffla: 1850–1858. „Nowa Era” lat 1858–1862 oraz konflikt konstytucyjny 1862–1866	
2. Prusy a kwestia niemiecka: 1851–1871	308
3. Kultura w Prusach XIX wieku (do roku 1871)	320

Rozdział VI

Prusy w Rzeszy Niemieckiej: 1871–1918

1. Rzesza i Prusy: ustrój i rzeczywistość polityczna	329
2. Przemiany ustrojowe w Prusach	341
3. Prusy i Rzesza w dobie Bismarcka (1871–1890)	343
4. Prusy i Rzesza w erze wilhelmińskiej (1890–1914)	349
5. Polityka zagraniczna Rzeszy Niemieckiej	353
6. Pierwsza wojna światowa	357

Rozdział VII

O sprusaczeniu Niemiec: pruska mentalność, pruska mitologia, ich rola w dziejach niemieckich

1. Rozważania ogólne	361
2. Militaryzm i junkierstwo	370
3. Militaryzacja mentalności	375
4. Szkoła i Kościół	378
5. Mentalność pruska i pruskie cnoty	381
6. Mitologia pruska. Wielbiciele i krytycy Prus	386
7. Sprusaczenie Niemiec	390

Rozdział VIII

Prusy w dobie republiki weimarskiej: 1918–1933

1. Rewolucja w Niemczech	394
2. Ustrój republiki weimarskiej	396
3. Ustrój i dzieje Prus w dobie Weimaru	403
4. Prusy w ideologii epoki	405
5. Bieg wydarzeń lat 1929–1933	407

Rozdział IX

Tradycja pruska w hitlerowskiej Rzeszy: 1933–1945

1. Wprowadzenie	414
2. Narodowy socjalizm wobec tradycji pruskiej	417
3. Hitler i armia niemiecka	423
4. Ruch oporu przeciw Hitlerowi a tradycja pruska	425

Rozdział X

Próba bilansu

Przypisy	441
Nota bibliograficzna	467
Indeks nazwisk	477